

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 3. V Ljubljani, 15. februarja 1917. »Letnik XXXIV.

Obseg: Cesar kmetovalcem. — Naznanilo kmetovalcem. — Razmere, ki jih ustvarja vojna. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.** — Družbene vesti.

Cesar svojim zvestim avstrijskim kmetovalcem.

V sredo 31. januarja t. l. se je vršil pri Nj. Veličanstvu presvitlem cesarju Karolu I. sprejem vseh glavnih avstrijskih kmetijskih korporacij, t. j. kmetijskih družb in kulturnih svetov. Kranjsko c. kr. kmetijsko družbo sta zastopala družbeni podpredsednik g. msgr. in kanonik dr. Evgen Lampe ter družbeni ravnatelj.

Na poklonitveni nagovor, ki ga je imel voditelj deputacije predsednik c. kr. avstrijske kmetijske družbe na Dunaju v imenu vseh kmetijskih korporacij cele totranske države in v imenu vseh kmetovalcev, ki jih te korporacije zastopajo, je cesar odgovoril:

„Radostnega srca sprejemam poklonitev avstrijskega kmetijstva. Zagotovilo iz ust poklicanih zastopnikov, da se avstrijsko kmetijstvo v polni meri zaveda veličine svojih nalog in dolžnosti nasproti splošnosti, ki so v sedanjem težkem in usodnem času posebno važne, sprejemam z velikim zadovoljstvom na znanje ter se hvaležno spominjam vseh onih mož in žena, ki imajo v svojem podedovanem patriotičnem mišljenju blagor splošnosti pred očmi ter posvečajo vso svojo moč obdelavi drage domače grude in tako uspešno pomagajo uničevati brezvestne izstradalne načrte naših sovražnikov.

Velika vojna, katero bo Moja brezprimerno hrabra armada z božjo pomočjo zmagovito nadaljevala, je pokazala veliki pomen kmetijstva za državo v celem njegovem obsegu bolj nego kdaj prej. Tukaj, kakor na vseh drugih področjih produktivne delavnosti je vojna pokazala, da daje jamstvo za polni uspeh edinole neumorno delo, katero preveva domoljubni zmisel za splošnost in v ustvaritvi in izpopolnitvi potrebam časa primerne organizacije. Delajte dalje v tem zmislu.

Naj bi dobrotno nebo obilo blagoslovilo domača polja, tako prosim Boga ter zagotavljam celokupemu kmetijstvu Mojo vladarsko milost in ljubezen. Za topli pozdrav se Vam zahvaljujem iz celega srca! Sporočite to zahvalo vsem našim vrlim poljedelcem in vrlim kmetkim gospodinjam, katerih premnoge imajo svoje može in sinove na bojišču. Povejte jim, da vem zasluge, ki so si jih pridobili za državo s svojim vztrajnim delom v ozadju, v polni meri ceniti, da poznam njihove trude in da se morejo zanesti na Mojo trajno skrb, kakortudi na hvaležnost naše ljubljene domovine.“

Po tem nagovoru si je pustil cesar v spremstvu Nj. veličanstva presvitle cesarice Cite predstaviti od vsake glavne korporacije po dva zastopnika ter jih je nagovoril in istotako tudi cesarica, ki je z nenavadno ljubeznivostjo očarala vse navzoče, zlasti pa predstavljene zastopnike. Cesar je vprašal našega družbenega podpredsednika g. msgr. dr. Lampeta o razmerah na Kranjskem in zlasti o razmerah pri kmetijski družbi ter je radostno vzel na znanje, da kranjska c. kr. kmetijska družba letos praznuje kot najstarejša kmetijska korporacija v Avstriji 150 letnico svojega obstanka.

Naročitve na modro galico

za letošnje škropljenje trt naj tiste kmetijske organizacije, županstva ali zasebniki, ki prevzamejo razdeljevanje, sproti prijavljajo naročitve ter zbrani denar pošiljajo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, kajti vsa državna galica pride kmalu v Ljubljano in se bo takoj razdeljevalcem odposlala.

Državno modro galico je oddajati posameznim naročnikom po K 3·50 za 100 kg, ki jo morajo takoj in naprej plačati ter je zato sprejemati in vpisovati le naprej plačana naročila. Podrobni pogoji oddaje državne modre galice so objavljeni v zadnji številki „Kmetovalca“.

Državna modra galica, ki je odkazana kranjski deželi (34 vagonov), je že vsa nakazana naši družbi. V kolikor zadrege na železnici ne bodo ovirale, pride kmalu v deželo in se družba nadeja, da jo bodo imeli naročniki že vso do konci marca v rokah.

C. kr. kmetijska družba kranjska je poskrbela, da dobi vsak vinogradnik primeren in zadosten delež modre galice, vendar more to jamčiti le onim, ki jo takoj naroče in plačajo, dočim tisti, ki se prepozno zglase, dobijo le še morebitne preostanke, oziroma nič.

Dokler razdeljevalci ne dobe od kmetijske družbe doposlanih izkazov, koliko posamezni naročniki posedujejo vinogradniške ploskve, naj sprejemajo naročila za vsak hektar vinograda na največ 35 kg, ali na vsakih 1000 trt na največ 3 1/2 kg modre galice. Če bo kaj galice preostajalo in bo kdo hotel močnejše škropiti, se bo morebitni preostanek zaloge kesneje nakazal.

Kmetijska družba nujno pozivlje vse naročitve in denar zanje poslati **najkesneje do 1. marca t. l.**,

kajti le do tega roka naznanjena naročila jamči družba v polni meri in pravočasno izvršiti.

Oddaja jarega semenskega žita

je morala c. kr. kmetijska družba ustaviti, ker je c. kr. urad za prehrano na Dunaju odredil, da se promet s semenskim žitom sme vršiti le potom „Zavoda za promet z žitom ob vojnem času“ in se je odslej naprej za semensko žito obračati le potom županstev in podružnic tega zavoda v Ljubljani. Upravičene naročitve ta podružnica **mora** zvršiti, ker izgovor, da semenskega žita ni dobiti, ne velja; c. kr. kmetijska družba je dobila dovolj ponudeb, ga je tudi naročila in naprej plačala, a sklenjene kupčije so ji bile razveljavljene in denar vrnjen.

Kmetijska družba dobi še nekaj jarega semenskega žita in ga pošlje tistim naročnikom, ki pridejo še na vrsto v redu, kakor so vpisani v naročilnih knjigah, dočim ga pozneje prijavljenim naročnikom ne more več poslati.

Pač pa utegne družba dobiti še nekaj „izvirnega“ semenskega žita, seveda po višji ceni, ki ga še vedno sme priskrbeljevati in bo družba tozadevno v „Kmetovalcu“ objavila, kaj in po kaki ceni bo imela v zalogi.

Razmere, ki jih ustvarja vojna.

I.

Okrožnica

glede spomladanskega dela na kmetijah.

Ministrski predsednik grof Clam-Martinic je pisal kot voditelj poljedelskega ministrstva c. kr. kmetijski družbi kranjski glede spomladanskega dela na kmetijah takole:

Čas spomladanskega dela na polju se bliža, v tretjič že, odkar se je začela vojna; in naloga kmetovalcev bo letos težja nego prejšnja leta. Kakor povsod v vojaškem in gospodarskem boju, usiljenem nam od sovražnika, tako je tudi za obdelavo polja treba napeti letošnjo pomlad vse sile, da ne ostane le pri dosedanjih s težkimi žrtvami doseženih uspehah te vojne, ampak da bo tudi končna zmaga na naši strani.

Silne težave, ki bodo gotovo to delo ovirale, morajo biti premagane in bodo.

Državna uprava je storila vse, kar je bilo v nje moči. Vojaški delavski oddelki in vojni ujetniki bodo

stopili na mesta onih kmetovalcev, ki jih je vzela vojska. V najobilnejši meri se bodo za te namene dovoljevale oprostitve od vojaške službe in se bodo dajali dopusti. Vsa vojaška vprega, kolikor bo proste, bo pomagala obdelovati polje; le prositi je treba zanjo, kakor tudi za vojne ujetnike, kot prejšnje leto, pri deželnih posredovalnicah za delo. Pospeševalo se je izdelovanje poljedelskih strojev, seveda kolikor je bilo mogoče pri nenavadnih težavah, katerih je tudi na tem polju dosti; kmetijsko ministrstvo bo seveda tudi zanaprej skrbelo, kar se bo dalo, za to, da bo spomladi čim več strojev za obdelovanje polja pri rokah.

Tekoče gorivo za poljedelske motorje je preskrbljeno. — Kjer bo treba za te namene premoga, tam ga bo, in sicer za vsakogar posebej, preskrbelo poljedelsko ministrstvo. — Kdor želi kaj takega, ta naj to naznani poljedelskemu ministrstvu samemu.

Da se zagotove in pravično razdele gnojila, katerih je žalibog le malo, zato se je ukrenilo vse, kar je treba. Za cene so se zmenili zastopniki kmetijstva sami s tvornicami, ki izdelujejo gnojila; sodelovalo je pri tem kmetijsko ministrstvo. Cene so zato razmeroma nizke.

Gnojila dobe kmetovalci po svojih organizacijah (kmet. družbi, itd.), veleposestniki pa od trgovcev ali pa od tvornic samih.

V poljedelskem ministrstvu je poseben oddelek za to, da ukrene vse kar je treba za spomladansko obdelavo polja in pa da v vsakem slučaju odstrani vse nastajajoče zapreke.

Posebno bo treba skrbeti za dobro, zdravo seme. — Kjer bi kmetom samim znabiti ne bilo mogoče pridržati si dosti semena lastnega pridelka, tam se bo moralo poskrbeti za dovoz potrebnega semena iz zalog.

Vse, kar bo treba storiti, da se priskrbi, dovozi in porazdeli semensko žito, pa tudi fižol, grašica in koruza, kolikor manjka tega za seme, to bo napravil vojnootitni zavod in njega podružnice. — Vojnožitni zavod je že ukazal svojim podružnicam, naj doženejo koliko semena potrebuje kaka dežela, naj skrbe pri nakupovanju žita po komisijonarijih za to, da se napravijo primerne zaloge domačega semenskega zrnja in naj ga prepuste tistim, ki ga potrebujejo.

Kjer bo torej treba za spomladansko obdelavo semena, tam naj še zanj povpraša pri podružnicah vojnootitnega zavoda.

Čeprav bo za seme skrbel vojnootitni zavod, ki je podrejen uradu za prehranitev ljudstva, vendar poljedelsko ministrstvo nikakor ne bo zanemarjalo svoje naloge, ki je, tudi tu pomagati kmetom, kar se da. — Skrbelo bo za to, da bo vsak čas vedelo, kako je poskrbljeno za seme v posamnih deželah.

Že § 9., odstavek 2., ministrske naredbe z dne 26. julija 1916, drž. zak. št. 233., je poskrbel za to, da bo pri delitvi semen po podružnicah vojnootitnega zavoda sodelovala kmetijska družba (glavne kmet. korporacije). Kmetijsko ministrstvo je pa sedaj poleg tega poskrbelo še za to, da bo dodeljen Podružnici vojnega žitnega zavoda strokovnjak kmetijske družbe, ki bo imel sam nalogo predlagati vse, kar bo treba, da se semensko žito primerno in brez ovir razdeli.

Obenem s tem dopisom dobi tudi deželna vlada vse ukaze, ki so potrebni za to, da se priskrbi deželi potrebno seme.

Kmetijsko ministrstvo zagotovo upa, da bodo odredbe in ukazi vlade omogočila kmetovalcem polje spomladi dobro obdelati.

Požrtvovalnost avstrijskih kmetovalcev, katero so že tolikokrat pokazali, zavest da bo letošnje pomladansko delo v nemali meri odločalo o tem, kdo bo zmagoval v tej triletni vojni, spoznanje, da je obdelava polja prav tako važna kot izdelovanje orožja in streljiva, vse to bo kmetom v pomoč, ko bo treba obvladati težave, ki bodo tu ali tam nastale.

Posameznike, katerim manjka samozavesti, bo vzela s seboj velika množina hrabrih delavcev.

Kmetijsko ministrstvo samo bo pa zastavilo vse svoje moči za to, da odstrani nastale težave, bo pomagalo vsakemu posebej, o komur bo zaznalo, da je pomoči potreben; da mu bo to mogoče, zato poziva kmetijsko družbo (kmetijske organizacije) naj se, kadar koli bo treba, polne zaupanja obračajo najkrajšim potem naravnost na poljedelsko ministrstvo.

Kmetijsko ministrstvo prosi vse kmetijske glavne korporacije, ki so se obnesle kot dobre vodnice kmetov, naj je kot dosedaj, še za naprej podpirajo, naj še naprej izpodbujajo in poučujejo poljedelce, da tudi sedaj, v teh tako težavnih časih ne izgube poguma in s tem,

da polje do zadnjega koščka dobro obdelajo, store vse, kar jim je mogoče, za končno zmago nad našimi sovražniki.

Ministrski predsednik kot vodja kmetijskega ministrstva

Grof Clam-Martinic l. r.

II.

Izjava avstrijskega ministra za prehrano o sedanjih razmerah.

Kakor znano, imamo sedaj tudi v Avstriji urad za prehrano. Vodi ga poseben minister, kateri ima v gotovih pogledih veliko samostojnost in prav posebne pravice. Sedanji minister za prehrano je generalni major Höfer. Ta minister je l. t. m. sprejel odposlanstvo zastopnikov dunajskih časnikov ter se je napram njemu o bodočnosti prehranjevanja v Avstriji takole izjavil:

Sedaj smo pri kraju z žitnimi zalogami, dobljenimi od tistih, ki svoje žito s stroji mlatijo in moramo dobivati krušno žito s pobiranjem zalog na drobno na malih kmetijah. Hud mraz je vrhutega silno in izredno otežkočil dovažanje, zlasti dovoz krompirja, vendar se je vse potrebno ukrenilo, da se odvrnejo posledice tega nenavadnega mraza. Pri pogajanjih v Berlinu nam je Nemčija pokazala največjo naklonjenost in je izjavila, da se bodo po potrebi dobila živila za obe državi iz zasedene Rumunije, ki jo je smatrati kot skupno ozemlje. Na Ogrskem so mi obljubili obilno pomoč. Ogrska nima dovolj premoga, čemur moramo Avstrijci po možnosti odpomoči. — Glede svojega programa je izjavil minister, da predvsem namerava izdati naredbo o vojnih datavah, ki sicer ne bo vsebovala nobene prisilne službe za civiliste, vendar se naj z njo omogoči poraba vseh prometnih sredstev itd., v javno korist. Nadalje namerava minister organizirati vnanjo službo za poizvedovanje, potom katere bo urad za prehrano v neprestanem stiku s posameznimi kronovinami. Veliko število naredeb, ki širšim slojem niso razumljive, se bo prebivalstvu poljudno razložilo in zato se izda lahko razumljiva zbirka vseh tozadevnih naredeb. Vsa kemijska preskušališča se bodo spojila v nekaj gospodarski odbor; ta bo sodeloval pri vseh rečeh, ki se tičejo nadomestilnih živil. Minister Höfer je dalje rekel o ustanovitvi vojnih kuhinj, da se tozadevno sploh ne misli na kak pritisk, kateremu bi se morali vsi brez izjeme udati; že preveč slabo bi nam moralo iti, če bi se kdaj na kaj takega moralo misliti. S pomočjo denarnega zaklada, ki se ima ustanoviti, se bo že v bližnji bodočnosti dajalo dvakrat na mesec ceno meso neimovitim družinam. Skušalo se bo tudi v Primorju in ob močvirnih bregovih istrskih rek pridelovati riž (?) in narediti, da bo ribarstvo več donášalo. Končno je minister povedal, da pridejo rumunske zaloge žita, v kolikor prihajajo za Avstrijo v poštev, meseca marca semkaj.

III.

Kaj pravi predsednik ogrskega urada za prehrano?

Ni čuda, če se v sedanjih razmerah vse zaníma za tisto žito, ki ga imamo dobiti iz Rumunije. Glasom vesti, ki so bile objavljene v vseh listih, je predsednik ogrskega urada za prehrano, baron Kürtly, izjavil napram nekemu časnikarju, da se sedaj vrši na Rumunskem popis dobljenih živil, da pa iz Rumunije ni veliko pričakovati.

IV.

Prava beseda na pravem mestu.

Posneto iz uvodnika „Wiener Landwirtschaftl. Zeitung“ z dne 31. januarja 1917.

V seji pruske gosposke zbornice je načelnik nemškega „Vojnega urada“ generalni poročnik Gröner o priliki razprave o novih „Vojnogospodarskih uradih“ rekel med drugim tole:

Kot glavni pogoj uspešnega delovanja uradov se mora uveljaviti zahteva, **da mora imeti strokovnjak v njih glavni vpliv. Tako so prišli na čelo vojnouradnih mest vsepovsod samo praktični kmetovalci**, pa tudi deželnim svetovalcem (načelnikom pruskih političnih uradov) so bili prideleni kot njih namestniki pri vojnogospodarskih uradih.“

Kdor ve, koliko se je v poslednjih letih zakrivilo le s tem, da **ni bilo pravih mož na pravih mestih**, da so najvažnejša gospodarska vprašanja reševali ne strokovnjaki, ampak možje drugačnega poklica, čeprav sicer vse časti vredni in vestni, temu se bo zazdela ta beseda, izrečena od moža na visokem uradnem mestu, kot odrešenje.

Ne bodimo preveč žalostni, da je bilo to govorjeno v Nemčiji in ne v Avstriji. Pri nas ni navada, da bi možje z visokih mest govorili ljudstvu —, kakor se nam zdi, po krivici, ker beseda, izgovorjena v pravem času raz odgovorno mesto, more doseči vse kaj drugega kot pa ona pri nas priljubljena uradna brezosebna poročila. Seveda ne bomo zahtevali besedi, če bomo videli dejanja. Po malem, pa res prav po malem prihaja tudi pri nas do veljave misel, da bodi v svoji stroki strokovnjak odločujoči vodnik. Mogoče bo beseda, izpregovorjena od načelnika nemškega vojnega urada, pripomogla tudi v Avstriji spoznati dosedanje napake.

Na dan z dejanji!

V.

Nemška kmetijska družba za Avstrijo.

Iz razlogov, ki jih ne smemo objaviti, pri nas v Avstriji ni kmetijstvo tehniško tako razvito, kakor bi lahko in moralo biti. Kdor današnjo številko našega lista pazljivo prečita, bo našel kje tiči vzrok naši zaostalosti v kmetijstvu, ki jo sedaj na lastni koži občutimo vsled razmer, ki jih je vojna ustvarila. Na kaj pravzaprav cikamo, to prav jasno pove odstavek tega spisa pod zaglavjem: „Prava beseda na pravem mestu!“ — Da bi se kmalu v korist kmetijstva kaj na bolje obrnilo, je najbolje se ne nadejati in ničesar pričakovati, ampak pojmo sami na delo in pomagajmo si s **samo-pomočjo**. Opozarjamo še enkrat na izvajanja, ki smo jih objavili v prvi številki letošnjega „Kmetovalca“, kjer smo pisali o potrebi vseslovenske kmetijske družbe.

Samoobsebi umevno, da potrebujemo predvsem velike in močne „vseavstrijske kmetijske družbe“, ki bi osredotočila vse delovanje. Nižjeavstrijska c. kr. kmetijska družba na Dunaju je imela ta dober namen in se je zato preosnovala v „c. kr. avstrijsko kmetijsko družbo“. Ta družba je pa takoj dobila tekmovalko v „nemški“ kmetijski družbi za Avstrijo, ki je imela 1. t. m. na Dunaju svoj osnovalni občni zbor. Nemška kmetijska družba za Avstrijo je razdeljena v 8 pokrajin, ki se po nemški nazivljajo

„Gane“. Vrhovnim predsednikom je bil izvoljen grof Boto Coreth. Predsednikom 5. pokrajine, pod katero menda spadajo Koroška, Kranjska in Primorje je bil pa izvoljen vitez Karol pl. Metnitz iz Pliberka, in odbornikom te pokrajine grof Barbo iz Rakovnika, ravnatelj dr. Svoboda iz Celovca in knez Windisch-Graetz iz Haasberka pri Planini. V celokupni odbor je bil vrhuteh gg. izvoljen s Kranjskega tudi še graščak Franc Galle iz Bistre pri Vrhniki.

Samoobsebi umevno stoji kranjska c. kr. kmetijska družba zgolj na avstrijskem stališču, zato ostane priključena ugledni c. kr. avstrijski kmetijski družbi na Dunaju in če se osnuje „vseslovenska“ kmetijska družba, bo tudi ta pri tej ostala, kajti bodočnost velike in močne Avstrije je v gospodarskem oziru le tamkaj, kjer se sile ne bodo cepile z malenkostnimi prepiri, ampak se bo delalo po geslu našega velikega rajnkega cesarja: „Z združenimi močmi“.

VOJNE NAREDBE.**Odredba**

urada za ljudsko prehrano v soglasju z udeleženi ministri z dne 11. januarja 1917, drž. zak. št. 15., **glede preskrbe prebivalstva z mlekarskimi izdelki in s prasičjo mastjo.**

Na podlagi cesarske naredbe z dne 10. okt. 1914., drž. zak. št. 274., in § 3. odredbe vsega ministrstva z dne 13. novembra 1916, drž. zak. št. 283., se ukazuje tole:

§ 1.

Vsak lastnik krav mora na zahtevo urada za ljudsko prehrano vse mleko, kolikor ga namolze več nego ga potrebuje v svojem gospodarstvu, in kolikor ga ne spravi v promet za splošno prehrano, oddati kot surovo ali pa kot kuhano maslo, kot masten ali kot pust sir po odbitku tiste množine teh izdelkov, katero potrebuje zase, za plačilo tja, kamor ukaže urad za prehrano ljudstva. Isto velja o vsakem lastniku prasičev glede primerne deleža špeha in masti.

Urad za ljudsko prehrano more dati za prevzemanje teh stvari deželnim političnim oblastem splošna pooblastila, more jih pa pooblastiti tudi za posamne slučaje.

Koliko potrebuje kdo teh stvari za svoje gospodarstvo, to naj se dožene na podlagi števila vseh oseb, spadajočih h gospodarstvu z onimi preužitkarji, delavci in uslužbenci vred, ki imajo pravico do hrane kot užitka ali pa kot plače.

§ 2.

Urad za ljudsko prehrano bo ukazoval, koliko surovega, po potrebi tudi kuhanega masla, dalje koliko mastnega in koliko pustega sira naj se zahteva od slučaja do slučaja od pridelovalcev, pravitako pa tudi, kakšen del špeha ali iz njega dobljene masti je treba oddati od prasičev, ki se zakoljejo. — To bo oddajni kontingent masti. — Surova mast more biti kakršnekoli vrste (špeh, salo, itd.)

§ 3.

Zbiranje oddajnih kontingentov naj se navadno vrši po političnih okrajih; deželna politična gosposka pa more tudi po več političnih okrajev združiti v en sam oddajni okraj. Kakšen delež oddajnega kontingenta, predpisanega kakemu upravnemu ozemlju, morajo oddati posamni okraji tega ozemlja, to določi deželna politična oblast. Na občine pa razdeli deleže oddajnega kontingenta okrajna politična gosposka. Če je več političnih okrajev združenih v en sam

oddajni okraj, potem prepusti deželna politična oblast politični gosposki enega tistih okrajev, ki tvorijo oddajni okraj, razdelitev oddajnega kontingenta med posamezne politične okraje. — Po občinah pa določajo občinski predstojniki, koliko surovega ali kuhanega masla, koliko mastnega ali pustega sira naj odda v kontingent vsak pridelovalec teh stvari; pri tem morajo seveda upoštevati to, koliko teh stvari kdo pridelal in pa koliko jih potrebuje zase v svojem gospodarstvu.

§ 4.

Deželna politična oblast in ž nje pooblastilom ona okrajna politična gosposka, katera je imela nalogo razdelitve kontingenta, določata kako naj se oddaja blago za kontingent. Zbiranje more prepustiti kakemu nakupovalcu ali pa že obstoječim organizacijam ali pa ustvariti v ta namen posebne organizacije. Zbiranje vodi ona okrajna politična gosposka, ki je razdelila kontingentni del, spadajoč na njej prideljeno ozemlje.

§ 5.

Kdor izdeluje maslo in pa kdor pridobiva svinjsko mast, surovo ali raztopljeno, sme ta živila, tudi če bi še ne bilo ukazano, da jih je treba oddati, prodati samo zbiralnicam oddajnih kontingentov; drugam jih torej ne sme oddajati niti zastoj niti proti povračilu v blagu ali v denarju. Pri kupčijah, sklenjenih za armado, ta določba ne velja.

Deželna politična gosposka sme po potrebi izdati ukaz, veljaven za vse ali pa le za posamezne slučaje, da ta predpis ne velja za prodajo na drobno, če prodajajo te vrste blago upravičeni prodajalci na drobno porabljevalcem samim v stalnih obratovališčih.

§ 6.

Urad za prehrano ljudstva določa, koliko za oddajni kontingent v kakem upravnem ozemlju dobljenega surovega ali kuhanega masla, koliko mastnega ali pustega sira in koliko svinjske masti, bodisi surove ali izcvrte, naj se porabi za prehranitev prebivalstva dotičnega okrožja samega in koliko nabranega blaga naj se odda drugam.

Blago, namenjeno preskrbi prebivalstva kakega upravnega ozemlja, naj deželna politična oblast prikladnim potom odkaže političnim okrajem, okrajna politična gosposka pa, ki ima nalogo deliti kontingentne deleže in voditi nabiranje, naj teši s tem blagom potrebe prebivalstva.

§ 7.

Cene živil, oddanih v dopolnitev po tej odredbi zahtevanih kontingentov, dalje cene surovega masla, pravtako cene surove ali izcvrte svinjske masti določa in razglašata deželna politična oblast in nihče jih ne sme samovoljno višati. — Deželna politična oblast določa tudi, koliko smejo zahtevati za te vrste blago ona mesta, katerim je prepuščeno nabiranje blaga za kontingente in pa nakupovanje surovega masla in svinjske masti izven kontingenta.

Več nego določa § 5. min. naredbe z dne 6. julija 1916, drž. zak. št. 211., se izdelovalcem surovega masla in izcvrte svinjske masti za te vrste blaga ne sme plačevati.

Plačila in cene, določene po predidajočih odstavkih te odredbe, mora odobriti urad za ljudsko prehrano.

§ 8.

Urad za ljudsko prehrano naj vrši ukaze te odredbe in naj skrbi za njih izpolnjevanje.

Pri deželnih političnih oblasteh in če je treba, pravtako pri onih okrajnih političnih gosposkah, katerih naloga je dodeljevanje kontingentnih deležev, vodstvo nabiranja in delitev odkazanih množin surovega in kuhanega masla, dalje mastnega in pustega sira ter svinjske masti, naj se ustanove za vršitev nalog, pripadajočih v zmislu te odredbe omenjenim oblastvom, nalašč za to posebna mesta (okrajna in deželna nabirališča in delišča maščobe).

Pri teh oblasteh naj se ustanove iz zastopnikov vseh vrst interesentov svēti, ki naj podpirajo politične oblasti in jim dajo strokovne nasvete.

Kdo naj pride v ta svēt in kako naj se v njem posluje, to predpiše natančneje deželna politična gosposka.

§ 9.

Vsak izdelovalec surovega ali kuhanega masla, mastnega ali pustega sira, dalje vsakdo, ki pridobiva svinjsko maščobo (špeh, záseko, mast), mora oni okrajni politični oblasti, na katere ozemlju se to godi, na zahtevo od slučaja do slučaja ali pa na gotove čase povedati in izkazati, koliko teh živil je izdelal in pridobil in pa kje ima ta živila spravljena. Okrajna politična oblast ima pa pravico po svojih pooblaščenih pregledati, kadar hoče, prostore, kjer se ta živila pridobivajo, kjer so spravljena, pa tudi druge prostore, pravtako pa tudi gospodarske in kupčijske zapiske vsega obrata. Zato nima nihče pravice braniti organom politične gosposke vstopa v te prostore, pač pa jim mora vsakdo, če to zahtevajo, vse, kar je treba, natančno pojasniti in povedati.

§ 10.

Vsak, kdor zakolje ali da zaklati prasiča, torej tudi tisti, ki ga zakolje za dom ali pa v sili, mora to in pa klavno težo živali naznaniti zbirališčem oddajnih kontingentov in nakupovališčem izvenkontingentne svinjske masti.

§ 11.

Kdor kolje, naj maščobo vedno skrbno loči od mesa, pri čemur pa seveda mesa ni treba razkosati tako, da bi izgubilo na vrednosti.

(Konec sledi.)

Ureditev prometa z rdečo (črno ali štajersko) semensko deteljo.

Na podlagi ministrske naredbe z dne 24. novembra 1916, drž. zak. št. 396., ki je bila objavljena v 23. št. lanskega »Kmetovalca« in ki jo spodaj še enkrat nekoliko popolneno objavimo, je v svrhu oলেখকোচেনja prometa z rdečo semensko deteljo na Kranjskem ustanovljena »**Podružnica vojne zveze za kupčijo z deteljnim semenom na Kranjskem**«. Kot taka podružnica velja c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani, na katero se je ustno ali pismeno obračati v vseh tistih zadevah, ki spadajo v njeno področje in ki jih sme vršiti v imenu dunajske centrale. Kmetijska družba kot podružnica dunajske Vojne zveze izdaja pooblastila za skupovanje deteljnega semena zanesljivim nakupovalcem, ki so se s tem že pred vojno pečali, in sicer da nakupujejo deteljno seme pri kmetovalcih in ga prodajajo, oziroma oddajajo edino le udom Vojne zveze. Istotako izdaja kmetijska družba transportna dovoljenja (§ 5.) za pošiljatve deteljnega semena po železnici. Udje Vojne zveze za kupčijo z deteljnimi semenom so na Kranjskem: C. kr. kmetijska družba, Gospodarska zveza, A. Ebenspanger, Kmet i. dr., I. Knez, Franc Pogačnik, Sever & Urbanič, Viljem Steinherz, Adolf Lorant, vsi v Ljubljani in J. in S. Majdič v Kranju.

Ministrska naredba z dne 24. novembra t. l., drž. zak. št. 396., urejuje promet s semensko rdečo deteljo. Ta naredba seveda ne velja za promet z drugim deteljnimi semenom, zlasti ne s semenom lucerne.

Naredba slove:

§ 1. Pri nakupu in prodaji semena rdeče detelje avstrijskega pridelka se ne smejo v tuzemstvu prekoračiti naslednje cene:

Vrsta semena rdeče detelje	I.	II.	III.	IV.
	Maksimalna cena			
	za pridelovalce	za prvega kupca pri prodaji udomne zveze (§ 2)	za ude vojne zveze	pri prodaji porabnikom
	v kronah za 100 kg			
1. Čisto predenice, v plombiranih vrečah s povprečno porabno vrednostjo (85 %)	500	520	535	555
2. Ravnotako, čegar porabna vrednost ni pod 70 %	425	445	460	480
3. Očiščeno v plombiranih vrečah toda ne popolnoma čisto predenice, z normalno porabno vrednostjo	425	445	460	480
4. Čisto predenice, v neplombiranih vrečah in brez jamstva za porabno vrednost	410	430	445	465
5. Neočiščeno predenice, (toda brez debelozrnatega predeničnega semena) in brez jamstva za porabno vrednost	400	420	435	455
6. Pomešano z debelozrnatno predenico z normalno porabno vrednostjo	325	345	360	380
7. Pomešano z debelozrnatno predenico, ne da se jamči za porabno vrednost	275	295	310	330

Pristavek, oziroma mnenje c. kr. kmetijske družbe h gorenjim deteljnim cenam, ki pa seveda ni merodajno: Nakupovalci morajo deteljno seme pri kmetovalcih pravzaprav po 4 K za kg nakupovati, t. j. po ceni, ki je določena za vrsto deteljnega semena pod točko 5. Ta cena je pa pri nas na Kranjskem z ozirom na dobro kakovost, zlasti letošnjega blaga krivična, kajti kranjsko deteljno seme je pri kg najmanj 50 h več vredno kakor običajno kupčijsko blago v večini drugih dežel. Nakupovalci in udje Vojne zveze po našem mnenju deteljno seme lahko kupujejo po ceni, ki je določena za vrsto pod točko 3., kajti naši kmetovalci seme sami prej dobro očistijo, normalna porabna vrednost je pri letošnjem kranjskem deteljnem semenu že samaodsebe zajamčena in je edino kar proti temu postopanju govori, da kmetovalec in nakupovalec ne more oddati semena v plombiranih vrečah. Če se pa ud Vojne zveze napram nakupovalcu in ta napram kmetovalcu zaveže, da bo prvi na svoje stroške v imenu kmetovalca plombiranje vreč preskrbel in potem šele končno obračunal, je pa s tem ustrezno predpisom te naredbe, kajti nihče ne more ugovarjati, če kdo plombiranje vreč pusti preskrbeti po kakem posredovalcu.

Te cene veljajo za 100 kg čiste teže na mestu, kjer se ima seme prevzeti, ali pri pošiljkih po železnici na odpošiljateljvi železniški postaji.

Če se seme proda na upanje, se sme zaračunati 6 % letnih obresti.

§ 2. Deteljno seme pri pridelovalcu smejo nakupovati samo osebe, ki so pooblaščen od Vojne zveze za kupčijo z deteljnimi semenom (§ 6.), ki ga pa smejo prodajati le udom Vojne zveze.

Od te določbe je izvzeta prodaja deteljnega semena od pridelovalca neposredno na porabnika, toda v tem slu-

čaju ni prekoračiti maksimalne cene, določene v § 1., kategorije I.

Nakup deteljnega semena na Ogrskem, v Bosni in v Hercegovini, v zasedenih sovražnih pokrajinah in v inozemstvu sploh, prodaja tega semena doma ali v inozemstvo, je dovoljena le Vojni zvezi za kupčijo z deteljnimi semenom po navodilih kmetijskega ministrstva.

§ 4. Lastnika deteljnega semena more deželna politična oblast pozvati, ga oddati Vojni zvezi, izvzemši tistega, ki ga potrebuje doma za seme.

Če se lastnik semena temu pozivu upre, potem izreče deželna politična oblast dolžnost seme oddati in če treba oddajo prisiliti.

Ceno semena pri prisilni oddaji določi deželna politična oblast z ozirom na določbe § 1. in po zaslišanju Vojne zveze za kupčijo z deteljnimi semenom.

§ 5. Pošiljatve deteljnega semena sme železnica le tedaj sprejeti, če je voznemu listu pridejano transportno dovoljenje Vojne zveze za kupčijo z deteljnimi semenom.

§ 6. Vse kmetijske organizacije in trgovci s semenom so združeni za čas veljave te naredbe v Vojno zvezo za kupčijo z deteljnimi semenom, če imajo po veljavnih predpisih dogovor za pregledovanje semena s kako pregledno postajo, ki so v § 7. navedene.

§ 7. Kot pregledne postaje za seme je v naredbi 8. navedenih, a za Kranjsko pride v poštev le Kmetijsko-kemijsko preskušališče in Deželna pregledna postaja za živila za Kranjsko v Ljubljani.

§ 8. Trgovci s semenom in kmetijske organizacije, ki hočejo biti udje Vojne zveze za kupčijo s semenom, morajo do 10. decembra t. l. dokazati c. kr. kmetijskemu ministru, da so v pogodbeni zvezi s kako po tej naredbi priznano semensko pregledno postajo.

Kmetijski minister more dogovorno s trgovskim ministrom in po zaslišanju pristojne semenske pregledne postaje sprejeti v Vojno zveze tudi druge upravičene trgovce in kmetijske organizacije. Če se sprejem v zvezo odbije, se ne navede nikakega vzroka.

§ 9. Vojna zveza za kupčijo z deteljnimi semenom je juridična oseba. Na zunaj jo zastopa predsednik ali njegov namestnik, ki jih imenuje kmetijski minister dogovorno s trgovskim ministrom.

§ 10., 11. in 12. Ti paragrafi določajo delovanje te Vojne zveze, so torej važni le zanjo in ker ne brigajo kmetovalcev, se zato izpuste.

§ 13. Kupčije, ki nasprotujejo določilom te naredbe, so neveljavne. To velja tudi za kupčije, sklenjene, preden stopi ta naredba v veljavo, če še niso izvršene. Pravica do odškodnine, če se kupčija ni izvršila preden je ta naredba postala veljavna, ostane nedotaknjena. Kupčijo izvršiti, je pa tudi v tem slučaju prepovedano.

§ 14. Tiste, ki to naredbo prestopijo ali zraven pomagajo, kaznuje okrajno glavarstvo z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 6 mesecev. Trgovcem s semenom se more odvzeti tudi obrtno dovoljenje.

§ 15. Kmetijski minister more dogovorno s trgovskim ministrom tiste ude iz Vojne zveze za kupčijo z deteljnimi semenom izključiti, ki ponovno kršijo to naredbo.

§ 16. Ta naredba postane veljavna 15. decembra 1916.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne nalise vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na

pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pismu priložena 1 K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 22. Zakaj imajo nekateri udje kmetijske družbe pri naročilih na gospodarske potrebščine prednost pred drugimi in jih včasih po cele tedne poprej dobe, dasi so jih le nekaj dni poprej naročili? (P. S. v S.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje smo Vam sicer že pisмено odgovorili, ker pa pride enakih vprašanj, oziroma pritožeb več, odgovorimo na Vaše vprašanje tudi na tem mestu, da so vsi udje poučeni. Predvsem naj se vzame na znanje, da sedaj v vojnem času ni vedno dovolj blaga na razpolaganje in tudi kupljeno ter naprej plačano blago vsled raznih težkoč na železnici le polagoma in počasi prihaja. Blagovni promet pri družbi vrši posebno osobje, ki seveda sedaj ni polnoštevilno in to po naročilih družbenega tajništva, ki pa seveda ne more vsega nadzirati, kar je tudi nepotrebno, kajti tajništvo se mora kolikortoliko zanašati na svoje podrejeno osobje. Za vse vrste gospodarskih potrebščin se vodijo posebne knjige, v katere se naročila po vrsti vpisujejo kakor dohajajo. V istem redu kakor so naročila vpisana, se potem tudi izvršujejo in če ne pride blago kmalu ali pravočasno, pa se seveda lahko pripeti, da marsikdo dobi naročeno blago veliko kesneje kot kdo drugi, ali pa ga sploh več ne dobi, če zaloga poidi in dotičnega blaga ni mogoče več dobiti. Zvrševanje naročil je torej od strani skladiščnega osobja popolnoma mehaniško delo in se pri taki ureditvi ne da nobenemu naročniku kaka prednost ter je izvršitev vsake naročitve zavisna od dneva vpisa in od zaloge blaga.

Vprašanje 23. Kako je očistiti jablano od omele, s katero so poraščena, kajti preprosto porezanje omele nič ne izda ter se vsako leto iznova zopet razrase? (A. S. v L.)

Odgovor: Omela, ki jo ponekod tudi »lim« imenujejo, rase ne le na gozdnem drevju, ampak tudi na zanemarjenih starih jablanah, ki se nikdar ne snažijo in zato so omelaste jablane znak skrajno zanikarnega sadjarstva. Seme, t. j. jagode od omele, ki so klejnate, prinesejo razni ptiči, zlasti drozge, na drevje, kjer se vsled kleja primejo lubadi in tamkaj prično kaliti. Omela gre s svojo glavno korenino ne le skozi lubad in ličeje, ampak celo v mehke plasti novega lesa, a stranske korenine se pa razprostirajo v lubadi in v ličju, ter tako omela živi od drevesnega soka. Če hočete jablano od omele očistiti, ni dovolj samo preprosto porezati, ampak je ves od nje poraščen prostor z lubadjo in ličjem vred notri do trdega lesa porezati in rano potem zamazati s katranom, ki ga je najbolje vročega rabiti.

Vprašanje 24. Ali bi kazalo krompirju in travnikom gnojiti samo s kalijsko soljo? (S. Š. v B.)

Odgovor: Če naj rastline dobro uspevajo morajo dobiti v zemlji vse potrebne hranilne snovi, izmed katerih jih je nekaj vedno dovolj v vsaki zemlji, dočim se nekatere ne nahajajo v zadostni množini in jih je zato s primernim gnojenjem v zemljo spraviti. Rastlinske hranilne snovi, ki v prvi vrsti tvorijo rodovitnost zemlje, so: dušik, fosforova kislina in kalij. Kalij je sicer važen, a sam zase ne učinkuje, če ni v zemlji istočasno dovolj prvih dveh imenovanih hranilnih snovi, zato z gnojenjem samo s kalijsko soljo ne boste imeli nobenega pravega učinka, če ni v zemlji že od prej dovolj dušika in fosforove kisline. Krompir potrebuje zelo veliko kalija in bo samo gnojenje s kalijsko soljo kolikortoliko učinkovalo, če je njiva že od prej vsaj nekoliko zagnojena.

Vprašanje 25. Za krmljenje gotovih vrst ptičev v kletkah se mora imeti neko seme, ki ga pri nas imenujemo

»škajola«, ki prihaja z Grškega ter ga je sedaj prav težko dobiti in ima posebno visoke cene. Ali bi se kje drugje dobilo seme od škajole in ali bi se dalo tudi pri nas pridelovati? (F. P. v Z.)

Odgovor: Seme od škajole, kakor ga pri Vas imenujete, je od neke vrste travè, ki je sorodna tisti pisani travi, ki pri nas čestokrat rase v naših vrtih. Slovenskega imena za to travo nimamo ter je njeno latinsko ime »phalaris canariensis«. Nemški se ta trava imenuje »Glanzgras« ali tudi »Kanariengras«. Najboljše seme prihaja s Turškega, a ga tudi v Nemčiji okolu Erfurta pridelujejo. Pod gorenjim nemškim imenom ga morate dobiti v vsaki večji trgovini s semenom. Če se da to seme na Nemškem pridelovati, ne bo nobene ovire ga s pridom tudi pri nas pridelovati, saj se ta trava že pri nas semtertja divje rastoča nahaja.

Vprašanje 26. Pri nas se splošno trdi, da ajdova slama mleko suši, zato vprašam, če ima ona res kake take snovi v sebi in ali morda mlečnost zato odzame, ker nima v sebi dovolj redilnih snovi? (J. St. v Z.)

Odgovor: Ajdova slama nima v sebi nobenih snovi, ki bi kravi jemale mlečnost, pač pa pri pokladanju ajdove slame enako kakor pri pokladanju kake druge, ne more krava zaradi majhne redilnosti take krme dajati dovolj mleka, če se poleg slame ne polaga dobrega in lahko prebavljivega sena in vrhutega še kakega močnega krmila, ki ima v sebi dovolj beljakovin. Ajdova slama je precej enake redilne vrednosti kakor drugih vrst slama, a je zato slabša, ker je težje prebavljiva. Če ajdovo slamo drobno razrežete ter jo v kaki kadi nekoliko pomešano z zrezano repo, peso ali krompirjem ter poškopljeno z malo vode kakih 12 ur dobro stisnjeno hranite, pa se bo zmečala, bo nekoliko pokipela in bo potem veliko bolj prebavna in zato redilnejša postala. Ob sedanjem silnem pomanjkanju boljših in redilnejših krmil ne smemo ajdove slame zamešavati, ker se gre v prvi vrsti živali do pomladi na en ali drug način preživeti in se v takih razmerah ne more zahtevati, da bi krave tudi veliko mleka dajale. Kmetovalec ne more delati čudežev, on mora skušati svojo živino za silo preživeti, zato pri najboljši volji ne more pridelovati dovolj mleka; mestno prebivalstvo se mora pač s tem dejstvom sprizniti ter je zelo krivično od kmetovalca mleko zahtevati, če nima pripomočkov ga toliko pridelovati kakor v rednih razmerah.

Vprašanje 27. Kako pridemo do tega, da moramo kmetovalci žitnim komisarjem oddajati turščico po 24 K za 100 kg, dočim nam ljubljanska centrala za krmila ponuja turščico po 200 K za 100 kg? Odkod pride ta veličanska razlika med oddajno ceno za turščico, ki se plačuje kmetovalcem, in med ceno, ki jo morajo kmetovalci plačati, če morajo sami kupiti turščico? (F. Z. v G.)

Odgovor: Kolikor nam je znano, doslej žitni komisarji na Kranjskem še niso terjali od kmetovalcev turščice, kajti pri nas malokdo toliko turščice pridelal, da bi mu jo čez porabo za dom še kaj preostajalo. V sili se bo pa morda morala vsaj pri večjih posestnikih tudi turščica pobirati in v tem slučaju bodo seveda žitni komisarji smeli zanjo plačevati le določene nizke maksimalne cene. Meseca decembra l. l. je pa bilo za Kranjsko ponudnih iz inozemstva 100 vagonov turščice, ki bi bila silno draga in bi prišla stati na 200 K za 100 kg. Ta izredno visoka cena izvira iz okoliščin, ki nam jih na tem mestu ni mogoče pojasniti, le toliko povemo, da se ni šlo za avstrijsko turščico, ampak za tujo, katero ni lahko v Avstrijo spraviti ter bi se bile dale velike ovire premagati le z denarjem. Tudi kmetijska družba, ki je bila zastran te kupčije vprašana, je z vso silo zagovarjala nakup te drage

tuje turščice, kajti ona najbolj ve, kako stojimo v deželi z zalogami za prehrano in ve kako bo vsak živež dobro došel, če bo še tako drag. Seveda se je računalo to s prebivalstvom, ki je zmožno živila drago plačevati in če so ti preskrbljeni, je kolikor toliko razbremenjena prehrana manj imovitih slojev. Žal izvestim krogom ni bila ta kupčija vseč in se je zato morala razveljaviti. Dokaz, da je bilo mnenje kmetijske družbe pravo, je dejstvo, da je bila ta draga turščica že skoro vsa od strani kranjskih kmetovalcev naročena in če sedaj ne dobe zadostnega nadomestila, česar se jim pa ni nadejati, naj se zahvalijo tistim, ki nočejo spoznati položaja in so se prav nepotrebno zgražali nad visoko ceno, kateri se ne da ogniti, če se hoče dobiti živež iz tuje dežele ter pri tem premagati velike težkoče.

Vprašanje 28. Koliko krompirja se sme na dan pokladati odrasli živini in koliko mladi in ali naj se krompir poklada kuhan, ali parjen, oziroma surov? (I. P. v Č.)

Odgovor: Krompir je za govejo živino izborna krmino, ki jo ne le nasiča in prerediti, ampak goved tudi redi, ker pomaga v precej obilni meri tvoriti meso, mast in mleko. Na dan preneso voli za pitanje do 25 kg, molzne krave do 15 kg in mlada živina po razmerju teže primerno manjše množine krompirja. Dandanes seveda nima nihče toliko krompirja, da bi ga mogel v tako velikih množinah pokladati. Sirov krompir ima v sebi dražilne snovi, zato v majhnih množinah pokladan pospešuje prebavljanje, dobro učinkuje na zdravje in ga torej ni treba kuhati ali pariti, ampak ga je pokladati kar surovega, seveda razrezanega in pomešanega z rezanico. Sirov krompir pokladan v prevelikih množinah pa zopet preveč draži prebavila, zlasti je škodljiv težko brejim kravam, zato ga je v tem slučaju bolje kuhati ali pariti. Krave, ki dobivajo preveč krompirja, dajejo mleko, čegar smetana se s težavo pini, ali sploh ne. V krompirju se nahaja neka strupena snov »solanin« imenovana, ki se pri kuhanju z vodo izluži, pride torej v vodo, ki jo je zaradi tega vedno proč zlitni in nikakor ne s krmo pomešati. V sedanjih razmerah pridejo za pokladanje le majhne množine krompirja v poštev, zatorej ga je najbolje surovega in razrezanega ter pomešanega s suho klajo pokladati, saj se pri takem rezanju ne prihrani le veliko dela, ampak tudi kuriva, ki je sedaj silno drago.

Kmetijske novice.

Ker je v razglasu c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 29. januarja 1917, št. 3728., točka 7. nekoliko nejasna, pojasnjuje »Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani« s tem, da je na prigone (sejme) mlade, plemenske živine, ki se vrše

dne 5. februarja 1917 v Rudolfovem,
 „ 7. „ „ v Šent Jerneju,
 „ 14. „ „ v Črnomlju,
 „ 15. „ „ v Kandiji,
 „ 17. „ „ v Št. Vidu pri Zatični,
 „ 21. „ „ v Ribnici

dovoljeno prignati mlado plemensko živino in živino za delo v starosti do 1½ oz. do 2 let. Prižene se torej lahko vsa taka živina, ki ni še dve leti stara.

„Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani“.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

Povprečna odškodnina za **prasiče za rejo**, ki se je na podstavi § 52. zakona z dne 6. avgusta 1909, drž. zak. št. 177., in

na podstavi izvršitvenega ukaza k temu zakonu z dne 15. oktobra 1909 pozvedela na Kranjskem v IV. četrtletju l. 1916, in se bode v I. četrtletju l. 1916. vzela za podlago odškodnini za tiste prasiče, ki se, izvrševaje zgoraj navedeni zakon, plačuje za zaklane ali vsled oblastveno ukazanege cepljenja poginole prasiče, je naslednja:

A. Pri prasičih za rejo deželnega plemena:

1. Prasički do 3 mesecev K 8-25	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 5-60	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 4-70	

B. Pri prasičih za rejo iz križanja z angleško pasmo:

1. Prasički do 3 mesecev K 10-—	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 6-70	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 5-25	

C. Pri prasičih za rejo čistega (angleškega) plemena importirani ali domače reje:

1. Prasički do 3 mesecev K 11-30	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 7-40	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 5-85	

Pri **plemenskimi prasičih** pristopi k odškodninam, dognanim pri gori navedenih vrednostnih postavkih, še 25% dodatek.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 12. januarja 1917.

Oddaja sadnega drevja in cepljenih trt iz nasadov kmetijske podružnice v Mokronogu.

Podpisana podružnica naznanja, da se bo letošnja pomlad iz podružnične drevsnice v Mokronogu oddalo 2000 drevesc, iz podružnične trtnice v Tržišču pa okoli 15 000 cepljenih ameriških trt najboljše kakovosti, pod sledečimi pogoji:

Vsak podružnični ud dobi brezplačno po tri sadna drevesca ali pa 10 cepljenih trt, kakor želi. Razentega dobe udje po znižani ceni drevesa in trte, in sicer drevesa po 1 K, trte cepljenke pa po 24 h.

Vsak ud se mora za to pravočasno zglasiti, najpozneje

do 1. marca t. l.,

za drevesca pri gosp. Ed. Vencajzu v Mokronogu, za trte pa pri gosp. Fr. Prijatelju v Tržišču.

Lehko se podružnični udje zaradi dobave trt in dreves, bodisi brezplačnih ali po znižani ceni, zglase pri svojem zaupniku, ki bo zanje tudi dobil brezplačna drevesa in trte.

Zaupniki so p. n. gospodje: Hladnik Ivan za trebelski, Keržan Ignacij za smarješki, Solar Anton iz Trbinca za mirnski, Prijatelj Franc za tržiški, Vencajz Edvard in Penca Franc za mokronoški, Zupančič Franc in Knez Franc za šentrupertski okoliš.

Oni udje, ki se za drevesca ali trte ne zglase pravočasno in kakor je zgoraj določeno, izgube pravico do dobave dreves in trt, bodisi brezplačnih ali proti plačilu.

Če udje ne bodo vzeli vseh za oddajo namenjenih dreves, bodo mogli dobiti tudi neudje drevesca po K 1-60, za kar se jim je tudi pravočasno zglasiti.

Cepljene trte po imenovani ceni se bodo oddajale le udom. Smrekovih sadik se letos sploh ne bo oddajalo.

Kmetijska podružnica v Mokronogu,

dne 28. januarja 1916.

J. A. grof Barbo, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmet. podružnice v Podbrezjah, ki bo v nedeljo dne 4. marca 1917 ob treh popoldne v kaplaniji.

S P O R E D:

1. Poročilo načelnika, tajnika in blagajnika za l. 1917.
2. Določitev poslanca k obč. zboru.
3. Slučajnosti.

Podbrezje, dne 10. svečana 1917.

Rok Markelj, načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 3. V Ljubljani, 15. februarja 1917. Letnik XXXIV.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrsto objavo, tičejo se gospodarskega prometa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Raznih vreč kupi vsako množino veletrgovina Anton Kolenc, Celje. 256

Sadna drevesca naprodaj: jabolka, hruške, češnje, češnje, orehi, divji kostanj in vseh vrst pritikovci, še vsi po stari ceni. Naroči se pisмено ali ustmeno pri Jakob Pintar, sadjerejcu pri Sv. Tomažu pošta Škofjalo, Gorenjsko. 257

Bika lepega simodolca 16 mesecev starega, za plemenske svrhe ima naprodaj za ceno po dogovoru Franc Zorman, Sv. Križ, pošta Ljubljana. 264

Viničarja rabim za svoj vinograd na Plešivci, pošta Jaska na Hrvaškem. Prednost ima oni, ki se razume na vrtinarstvo. Stanovanje in hrana pri hiši. Vprašati je za pogoje pri Fran Horvat, Pleševica, p. Jaska, telefon št. 14. 14

Polpokrito kočijo (Fayeton) in en močnejši voz kupi za ceno po dogovoru Fran Horvat, Pleševica, pošta Jaska. Telefon št. 14. 15

Dve molzni švicarski kozi sta naprodaj! Kje, pove F. Borštnar, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 216. 12

Enoletno žrebe se prodaja, kupi se pa električni stroj Dinamo. Franc Škrjanec p. Radomlje. 19

Sadno drevje večje število, tri in štiri letno, prav lepo, večina dvakrat cepljeno dobrih vrst: **Jabolka**, tafelni. Izvr. Baumanova reneta, zlata reneta, štajer. mašanigar, — in več drugih vrst. **Hruške**, večina močnice, tudi zlahne, blapsovka, napoleonovka in druge; 2000 **dlujakov**, jabolčnih in brusovih želi prodati za ceno po dogovoru Andrej Hafner, Dorfarje št. 14, p. Škofjalo. 26

Kočija še v dobrem stanu je naprodaj pri Ant. Lovrenčiču v Sodražici. 27

Gepelj skoro nov se radi motorne naprave prodaja pri Simonu Kežar v Želečah, p. Bled. Cena po dogovoru. 28

Kupim vsako množino korenja, repe in čebulnega semena kakor tudi čebulčka za saditi. Semenska trgovina Al. Korsika v Ljubljani, Bleiweisova cesta 5. 29

50 mernikov ajdovih plev ima naprodaj za ceno po dogovoru Fran Novak, Log 4, p. Brezovica pri Ljubljani. 35

Masaže, vdrgnjenja in umivanja s Fellerjevimi bolečinami tolažečim, poživljajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn.

Elsa-fluid

se obnašajo po poročilih v več nego 100.000 zahvalnih pismih za prav posebno dobrodejna in uspešna pri telesnih in (71 f)

proti bolečinam v udih.

Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron, 24 steklenic franko 10 K 60 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr št. 287 (Hrvaško). Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elsakroglice« 6 škatljic franko 4 K 40 h, 12 škatljic franko 8 K 40 h.

Jedilno olje Imam dovoljenje za stiskanje bučnega olja. Kdor ima kaj bučnih pešek, naj se obrne do oljarne Jakob Komatar, Golobrd, p. Medvode. 36

Jedilno olje. Imam dovoljenje za stiskanje bučnega olja. Kdor ima kaj bučnih pešek, naj se obrne do oljarne Jakob Koder, Žlebe p. Medvode. 37

Dobro želodčno sredstvo so Fellerjeve la-godno odvajalne rabarbarske kroglice z zn. »Elsakroglice«. Tvorijo tek in krepijo želodec. 6 škatlic velja franko samo 4 K 40 h. Pri ženskah in otrocih so zelo priljubljene. Naročijo naj se pristne naravnost pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr št. 287 (Hrvaško). Bolečine olajša sigurno Fellerjev »Elsa-fluid«. 38

Barteljnovo klajno apno ima vedno v zalogi po najnižji ceni L. Fürsager v Radovljici. 39

Prodaj dva vola po dve leti stara, Jožef Urb, Kupljenik. 40

Žrebica pingavske pasme, 10 mesecev stara, je naprodaj za ceno po dogovoru pri Antonu Globočnik, Mošnje p. Radovljica. 41

Lepega bika belanske pasme, 20 mesecev starega, ki je licenciran za plemenske svrhe, ima naprodaj za ceno po dogovoru Ivan Zark, posestnik in župan v Lescah št. 4. 42

Bika lepega, 12 mesecev starega in **slamorez-nico** imam naprodaj za ceno po dogovoru Ivan Žerovc, Bled št. 3., Gorenjsko. 43

Kravo s teletom, telica je stara od 6. sveč. t. i. in bi bila dobra za vzrejo, prodaja za ceno po dogovoru Ivan Levstik, Bukovci 9., p. Ribnica. 44

Prodaj kravo težko, dobro mlekario, ki bode v začetku marca teletila. Cena po dogovoru. Gabriel Eržen, Zapuže pri Lescah. 45

Brejo kravo in telico ima naprodaj za ceno po dogovoru Helena Bavdek, Ljubljana, Zaloška cesta 6. 46

Gozdne sadike.

Iz državnih drevesnic na Kranjskem se bodo na spomlad l. 1917 prodajale, dokler jih bo v zalogi, naslednje vrste gozdnih sadik:

Smreke	4 letne	6 K
(presajene)	5 "	7 "
Črni bori	3 letni	6 "
Kanaški topoli, 2 do 3 metre visoka drevesca		50 K

Cene veljajo za 1000 sadik z zavojem vred, postavljene na najbližjo železniško ali pošto postajo. (13)

Naročila naj se pošiljajo

C. kr. dež. gozdnemu nadzorništvu v Ljubljani.

Č. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz 'Kmetovalca' in jih oddaja po 10 h vsak komad.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore. 2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore. 3. Zakaj vino diši po žveplu in kako se ta duh iz vina odpravi. 4. Pravilna poraba umetnih gnojil v vinogradu. 5. Razprodan. 6. Rak na sadnem drevju. 7. Gnojenje vinogradov. 8. Razprodan. 9. Razprodan. 10. Izbira ameriških trtnih podlog. 11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje. 12. Razprodano. 13. Vzroki neplodnosti pri govedih. 14. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo. 15. Vlažljivost vina. 16. Rastlina in njeno življenje. 17. Žveplo v kletarstvu. 18. Krmiljenje z oljnimi tropinami. 19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira. 20. Čiščenje in precejanje vina. 21. Bradavice pri domačih živalih. 22. Najnovejše izkušnje glede zatiranja peronospore. 23. Kisli črvicek. 24. Zeleno ali suho cepljenje trt. 25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi. 26. Razprodan. 27. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina. 28. Ravnanje z vinom po kipenju.	29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu. 30. Soljenje in prekajanje mesa. 31. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali. 32. Zavrelika. 33. Kako uničujemo miši in podgane. 34. Trtna plesnoba. 35. Kako se napravi stanoviten sadjevec. 36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva. 37. Kislost (kislota) in razkisanje vina. 38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale. 39. Mazanje trt z zeleno galico. 40. Zatiranje trtnih, sadnih in vrtnih škodljivcev. 41. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prašičev. 42. Kržljivost ali okrnjenost trt. 43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase. 44. Napenjanje govedih. 45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu? 46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo? 47. Diamant, dober pripomoček pri peki. 48. Kožni izpuščaji pri prašičih. 49. Bolezni na grozdju. 50. Izdelovanje mila za dom. 51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.

Kmetovalci!

V dosego **bogatih žetev** najboljše kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40% kalijevo soljo.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nahajajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokislih gnojil jako važno.

Kalijeva solna gnojila so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na joh je vzeti primerno 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kalijeva gnojila dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj zastopnik kalijevega sindikata

Franc Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Posodne hranilnice radus šte. 228.406.
Telefon šte. 155.

Metanovijsna 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem zadrugnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **4 1/4%** (2)

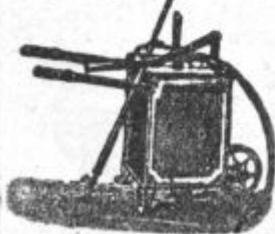
bres vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čerkovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog **23,000.000 kron**

Stanje rezervnih zakladov: **1,000.000 kron.**

Zaloga
Korona-
in **Hero-**
škropilnic
pri c. kr. kme-
tjski družbi
v Ljubljani.

Trtne škropilnice

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

K I N G

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

prodaja po najnižjih tvorniških cenah (10)

IG. HELLER, 11/8, Schrotzbergstrasse 1.

Družbene vesti.

* **Jarega semenskega ječmena** ni več. Družba je oddala nekaj vagonov izvirnega jarega ječmena, dočim sta podružnici zavoda za promet z žitom ob času vojne v Pragi in v Brnu razveljavila vse družbene naročbe glede neizvirnega jarega ječmena (prva posetev in pripoznano seme). Dalje je družba naročila mnogo semenskega ovs, jare rži in pšenice, a tudi te naročitve so razveljavljene, češ, da na Moravskem in Češkem tudi ni dosti semenskega žita. Podružnica žitnega zavoda v Ljubljani poroča družbi, da druge podružnice ne morejo od nikogar drugega sprejemati naročila za seme sko žito, kakor samo od nje. V kolikor torej družba došle naročbe ne more izvršiti, jih bo pravočasno odstopila Podružnici žitnega zavoda v Ljubljani, ki je dolžna skrbeti za zadostno preskrbo dežele z semenskim žitom. Udje-naročniki naj pa novih naročitev ne naslovijo več na našo družbo, temveč naravnost na imenovano podružnico.

* **P. n. gg. ude c. kr. kmetijske družbe, ki se obračajo v raznih zadevah na družbo, nujno prosimo**, naj po možnosti vsako reč napišejo na poseben list in vsak list podpišejo ter navedo bivališče in pošto, kajti vsak družbeni uradnik ima svoj posel in se delajo silne težkoče, zamude in tudi zmešnjave, če so na enem listu pisane razne prošnje, naročila na gospodarske potrebščine, naročila na drevje, gospodarska vprašanja itd.

* **Dobava modre galice** se bo vršila glasom obvestila c. kr. poljedelskega ministrstva z izrecnim pridržkom glede morebitnih pripetljajev takozvane »višje sile« ali drugih nepričakovanih zadržkov, v katerih slučajih bi se morala določena množina primerno skrciti. C. kr. kmetijska družba izrecno povdarja, da sme sprejemati letos izključno le prijave s Kranjskega, in sicer le skupne prijave podružnic, županstev itd. Prijave morajo biti naprej plačane. Posamezni vinogradniki naj se torej ne obračajo do družbe, temveč do tiste korporacije, ki bo v njih okolišu galico razdelila. Družba si seveda pridržki pravico, določiti na podlagi došlih davčno-uradnih prepisov posestnih pol, če gre posameznim korporacijam toliko galice, kolikor bodo prijaviteli za svojo okoliš.

* **Tomasova žlindra.** Družbi je bilo tudi letos od strani tvornic dodeljena tako pičla množina tega gnojila, da daleko ne more vsem udom-naročevalcem ustreči. Cena je z ozirom na podražitev papirnatih vreč in drugih stroškov za 50 vin. pri sto kg višja od lanske cene. Doslej prijavitelj naročitve bodo tekom prihodnjih treh mesecev izvršene, novih naročeb pa zaenkrat ni prijaviteli.

* Umetna gnojila:

Kalijevo sol dobi družba v dveh tednih.

Kostna moka po 35 K 100 kg.

Vreče pri navedenih cenah niso vštete in je plačati za vrečo, vsebujočo 100 kg, posebej K 4'20, družba pa vzame prazne vreče v račun, in sicer za tisto vrednost, ki jo ob prevzemu sama določi.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo govedo po 14 K komad in za teleta, ovce in koze po 8 K komad. Trokarji so po 8 K kom. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedu hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 80 v kg. Za manjše pošiljke na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Izpod 5 kg se ne razpošilja.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. **Berna-**

dotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 6 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 dek se pošilja za 70 vinarjev s poštino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Kalijev hiperpermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokisla glina stane po 70 vinarjev kg; dobi se v sodih po približno 250 do 300 kg.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11 z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) doide družbi koncem marca.

Prekupčevalcem družba te potrebščine ne oddaja, temveč izključno naravnost svojim udom, v kolikor jih sami potrebujejo in ki s priskrbovanjem kmetijskih potrebščin drugim kmetovalcem ne delajo prav nikakega dobička.

* **Semena detelj in trav** ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jamci za največjo kaljivost in čistost naslednjih vrst:

domača detelja (trifolium pratense)	K 5'70
francoska pahovka (avena elatior)	„ 2'40
mačji rep (phleum pratense)	„ 2'80

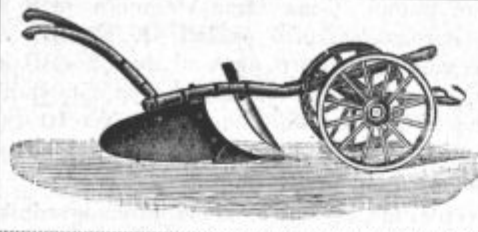
* **Severnonemško seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po K 3— kilogram z zavojem vred in sicer rdečo in rumeno mamutovko in rumeno ekendorfovko.

* **Glede oddaje semen** naznanjamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list. Obenem opozarjamo na knjigo Weinzierl-Turk: »O sestavljanju in setvi travnih mešanic«, ki stane pri družbi za ude 1 krono.

* **Antiavita** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 14 K, 1/2 kg za K 7'50, 1/4 kg za 4 K, 1/8 kg za K 2'20, 50 g za K 1'10.

* **Ob naročanju kmetijskih potrebščin** naj se udje povsod po možnosti drže svojih podružnic in naj potem načelnikstva pri družbi skupno naročajo, česar potrebujejo. Tako dobijo reči ceneje v roke, kakor če pozamezno naročajo. Podružnice se mnogokrat na ta način oživijo, njih ugled in pomen pri udih rase. To pa družba tudi hoče. Povsod sedaj seveda niso dani za to vsi predpogoji; kjerkoli po deželi pa naša podružnica pridno deluje, bomo naročitve posameznikov iz dotičnega okoliša rajši skupno potom podružnice zvršili. Torej, posamezni udje naj se obračajo do načelnikov svojih podružnic, družba pa bo svojim podružnicam vselej na razpolaganje!

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4 1/2 kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštne). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

Navadne pluge

z patentirano plužno glavo, fino izdelane.

Obračalne pluge

ki orjejo na levo ali desno, za hribovite kraje.

Univerzalne jeklene pluge

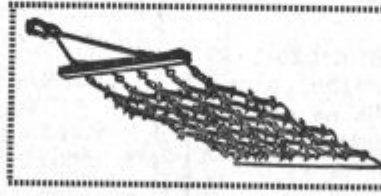
za globočine od 9—40 cm.

Jeklene vinogradske pluge

z enokolatimi plužnami.

Travniške brane

več vrst priporočata

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana, (5)

Dunajska cesta števil. 16.

VABILO

k

:: rednem ::

občnem zboru

hranilnice in posojilnice

na Dobračevi,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši

dne 25. februarja 1917

ob dveh popoldne

v združnih prostorih.

(14)

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje račun. zaključka za leto 1916.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob navedenem času, vrši se pol ure pozneje drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal brez ozira na število navzočih članov.

Hranilnica
in
posojilnica

na Dobračevi

obrestuje do preklica:

vloge po 4%

posojila po 5%

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . K 55,000.000.—,
hipotečnih in občinskih posojil „ 33,000.000.—,
rezervnega zaklada „ 1,500.000.—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje
po 4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslojpa na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa
proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 1/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in
obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Upravništvo
„Kmetovalca“
sprejema

primerne inserate

po cenah,
ki so razvidne na
poglavju.

Objavljenje bo imelo
vedno zadovoljiv u-
speh, kajti »Kmeto-
valec«, izhaja (dva-
krat mesečno) v 10-
tisoč izvodih ter je
razširjen po vseh
slovenskih deželah

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za franciškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 50 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim združnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.